

Specifieke koppeling OKAN-DOELEN – LEERPAD Actief burgerschap in OKAN

In dit document wordt een specifieke koppeling tussen de OKAN-doelen en het leerpad Actief burgerschap voorgesteld. We geven hieromtrent enkele voorafgaande bedenkingen mee:

- De koppeling van OKAN-doelen aan competenties uit het leerpad Actief burgerschap in OKAN zijn **suggestief**. Er zijn mogelijk andere relevante koppelingen te maken.
- We maken **geen expliciete koppeling tussen talige doelen op beschrijvend beheersingsniveau**.

Actief burgerschap wil leerlingen aanzetten om o.a. actief met schriftelijke en mondelinge teksten aan de slag te gaan. Concreet betekent dat voor leerlingen dat zij informatie uit verschillende bronnen selecteren (structurerend niveau), vergelijken (beoordelend niveau) en die toetsen aan andere referentiekaders, inclusief hun eigen referentiekader (beoordelend niveau). Dat betekent dat de competenties in het leerpad vaak op het structurend en beoordelend verwerkingsniveau zitten. Maar ook vaardigheden op beschrijvend niveau zijn belangrijk omdat ze een goed begrip van de teksten moeten garanderen, en een goed begrip vormt de basis voor alle complexere taken.
- De linken die gelegd worden, hebben betrekking tot de **contexten dagelijks leven, leefwereld van de jongeren** en de **maatschappelijke context**, zoals ze in de OKAN-doelen verwoord worden. De arbeidsgerichte competenties staan rechtstreeks in verband met het uitstippelen van het *eigen leertraject*.
- De koppeling houdt in dat er **een expliciete link** gelegd kan worden tussen het OKAN-doel en competenties aan het leerpad.
 - ➔ Werken rond actief burgerschap staat dus niet los van talige doelen en kan als inrijpoort dienen om aan talige doelen te werken.
 - ➔ Het aanbieden van leeractiviteiten die gericht zijn op burgerschapscompetenties garanderen echter niet dat taaldoelen bereikt worden. De *evaluatie* van OKAN-doelen en burgerschapscompetenties worden best afzonderlijk weergegeven om hier geen verwarring over te laten ontstaan.

DEEL A: talige doelen

OKAN-doel	Burgerschapscompetenties leerpad Actief burgerschap OKAN
1 De leerlingen kunnen gericht informatie opzoeken en informatiebronnen en -kanalen adequaat gebruiken (receptief: lezen)	COMMUNICEREN <ul style="list-style-type: none"> Digitale communicatie: digitale inhoud opzoeken (creëren en presenteren) FILOSOFEREN <ul style="list-style-type: none"> Kritisch denken: rationeel onderzoeken: mediawijsheid
2 De leerlingen kunnen op beschrijvend niveau relevante informatie uit mondelinge en schriftelijke teksten verwerken (receptief: luisteren en lezen)	
3 De leerlingen kunnen op beschrijvend niveau relevante informatie mondeling en schriftelijk formuleren en uitwisselen (productief: schrijven en spreken en interactief: MI)	
4 De leerlingen kunnen op structurerend niveau doelgericht relevante informatie selecteren uit mondelinge en schriftelijke teksten (receptief)	COMMUNICEREN <ul style="list-style-type: none"> Digitale communicatie: digitale inhoud opzoeken (creëren en presenteren) FILOSOFEREN <ul style="list-style-type: none"> Kritisch denken: rationeel onderzoeken: mediawijsheid
5 De leerlingen kunnen op structurerend niveau relevante informatie mondeling en schriftelijk formuleren en uitwisselen (productief: schrijven en spreken en interactief: MI)	COMMUNICEREN <ul style="list-style-type: none"> Gesprekken voeren met aandacht voor mogelijke misverstanden: het communicatiemodel Gesprekken voeren met aandacht voor het soort gesprek: verbale, paraverbale en non-verbale communicatie in verschillende gespreksvormen Samenwerken: groepsontwikkeling: rollen bij groepsgesprek en groepsdynamica
6 De leerlingen kunnen op beoordelend niveau relevante informatie uit mondelinge en schriftelijke teksten kritisch verwerken (receptief: luisteren en lezen)	FILOSOFEREN <ul style="list-style-type: none"> Kritisch denken: rationeel onderzoeken: mediawijsheid
7 De leerlingen kunnen op beoordelend niveau mondeling en schriftelijk een persoonlijke analyse van relevante informatie formuleren en uitwisselen (productief: spreken en schrijven en interactief: MI)	COMMUNICEREN <ul style="list-style-type: none"> Gesprekken voeren met aandacht voor mogelijke misverstanden: het communicatiemodel Gesprekken voeren met aandacht voor het soort gesprek: verbale, paraverbale en non-verbale communicatie in verschillende gespreksvormen Gesprekken voeren met aandacht voor de andere: feedback geven en ontvangen Samenwerken: groepsontwikkeling: groepsdynamica en rollen bij groepsgesprek FILOSOFEREN <ul style="list-style-type: none"> Kritisch denken: rationeel onderzoeken: onderscheid tussen feit en mening
8 De leerlingen kunnen op beschrijvend niveau een mondelinge en een schriftelijke vraag en instructie verwerken zodat ze gepast kunnen reageren (Receptief: luisteren en lezen)	
9 De leerlingen kunnen op beschrijvend niveau vragen en instructies mondeling en schriftelijk formuleren (productief: spreken en schrijven en interactief: MI)	
10 De leerlingen kunnen op beschrijvend niveau mondeling en schriftelijk om uitleg vragen, problemen signaleren of aangeven dat ze iets niet begrijpen (productief: schrijven en spreken en interactief: MI)	
11 De leerlingen kunnen op structurerend niveau mondelinge en schriftelijke uitnodigingen en voorstellen verwerken zodat ze gepast kunnen reageren (receptief: lezen en luisteren)	FILOSOFEREN <ul style="list-style-type: none"> Kritisch denken: rationeel onderzoeken: mediawijsheid
12 De leerlingen kunnen op structurerend niveau een voorstel en een uitnodiging mondeling en schriftelijk formuleren (productief: spreken en schrijven en interactief: MI)	COMMUNICEREN <ul style="list-style-type: none"> Gesprekken voeren met aandacht voor mogelijke misverstanden: het communicatiemodel Gesprekken voeren met aandacht voor het soort gesprek: verbale, paraverbale en non-verbale communicatie in verschillende gespreksvormen
13 De leerlingen kunnen op structurerend niveau mondeling en schriftelijk afspraken maken (productief: schrijven en spreken en interactief: MI)	COMMUNICEREN <ul style="list-style-type: none"> Gesprekken voeren met aandacht voor mogelijke misverstanden: het communicatiemodel Gesprekken voeren met aandacht voor het soort gesprek: verbale, paraverbale en non-verbale communicatie in verschillende gespreksvormen

14	De leerlingen kunnen op beoordelend niveau mondelinge en schriftelijke feedback verwerken zodat ze gepast kunnen reageren (receptief: lezen en luisteren)	COMMUNICEREN <ul style="list-style-type: none"> Gesprekken voeren met aandacht voor de ander: actief luisteren, feedback (geven en) ontvangen en geweldloze communicatie
15	De leerlingen kunnen op beoordelend niveau hun meningen en gevoelens mondeling en schriftelijk formuleren (productief: spreken en schrijven en interactief: MI)	COMMUNICEREN <ul style="list-style-type: none"> Gesprekken voeren met aandacht voor de ander: actief luisteren, feedback (geven en) ontvangen en geweldloze communicatie FILOSOFEREN <ul style="list-style-type: none"> Kritisch denken: rationeel onderzoeken: onderzoek tussen feit en mening, definitie mening en argument
16	De leerlingen kunnen in voor hen relevante en concrete taalgebruikssituaties waar nodig en op hun niveau taalstrategieën inzetten	COMMUNICEREN <ul style="list-style-type: none"> Gesprekken voeren met aandacht voor misverstanden: het communicatiemodel Gesprekken voeren met aandacht voor het soort gesprek: alle competenties kunnen hier ingezet worden als taalstrategie Gesprekken voeren met aandacht voor de ander: alle gesprekstechnieken kunnen ingezet worden als taalstrategie
17	De leerlingen kunnen in voor hen relevante en concrete taalgebruikssituaties waar nodig en op hun niveau reflecteren over taalstructurele aspecten	

DEEL B: ALGEMENE DOELEN

OKAN-doel		Burgerschapscompetenties leerpad Actief burgerschap OKAN
18	De leerlingen kunnen op het vlak van informatie- en communicatietechnologie:	COMMUNICEREN <ul style="list-style-type: none"> Gebruik van digitale communicatiemiddelen Mijn gedrag online Digitale communicatie: digitale inhoud opzoeken, creëren en presenteren
18.1	zelfstandig oefenen in een door ICT ondersteunde leeromgeving;	
18.2	met behulp van ICT digitale informatie opzoeken;	
18.3	ICT gebruiken om op een veilige, verantwoorde en doelmatige manier te communiceren.	
19	De leerlingen kunnen op het vlak van leren leren:	FILOSOFEREN <ul style="list-style-type: none"> Kritisch denken: reflecteren Keuzevorming: doelen stellen ARBEIDSGERICHTE COMPETENTIES <ul style="list-style-type: none"> Zicht op jezelf Zelfsturing
19.1	op school en naargelang de situatie erbuiten hun schoolwerk plannen, organiseren, uitvoeren en sturen;	
19.2	op school en naargelang de situatie erbuiten over hun eigen leerprocessen en werkwijzen reflecteren , ze controleren en bijstellen;	
19.3	met behulp van leerstrategieën losse gegevens ordenen en memoriseren;	
19.4	met behulp van leerstrategieën samenhangende informatie verwerken en memoriseren;	
19.5	verworven kennis, inzichten en vaardigheden in nieuwe situaties toepassen;	
19.6	gericht op zoek gaan naar kennis, inzichten en vaardigheden;	
19.7	een studie- of opleidingskeuze maken en daarbij rekening houden met hun eigen leerpotentieel en situatie, en met de principes van een levenlang leren;	
19.8	als lid van een groep functioneren door specifieke taken op te nemen.	
20	De leerlingen kunnen op het vlak van:	DUURZAAM SAMENLEVEN: <ul style="list-style-type: none"> 20.5: Diversiteit: positief omgaan met diversiteit (keuze uit thema's rond culturele gebruiken en tradities)
20.1	gezondheid: het belang inzien voor zichzelf en voor anderen en de basisprincipes toepassen van:	

<ul style="list-style-type: none"> ▪ lichaamshygiëne; ▪ een gezonde voeding; ▪ lichaamsbeweging; ▪ een verantwoord gebruik van genots- en geneesmiddelen; ▪ veilig gedrag op het vlak van seksualiteit; <p>20.2 techniek: exemplarisch enkele materialen, toestellen en gereedschappen leren kennen en veilig gebruiken;</p> <p>20.3 gecijferdheid: bewerkingen, strategieën en handelingen functioneel inzetten die relevant zijn voor hun dagelijkse leven zoals de geschikte hoofdbewerkingen uitvoeren, rekenen met geld, schatten en meten met de passende maateenheid, plattegronden en schematische voorstellingen lezen en interpreteren, tijd en duur uitdrukken in gangbare eenheden - en die aansluiten bij een mogelijke studiekeuze;</p> <p>20.4 tijd en ruimte:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zich in ruimte en tijd oriënteren; ▪ voor hen relevante aspecten van hun ruimere omgeving exploreren zoals het historische, het geografische en het culturele; <p>20.5 expressie: de eigen uitdrukkingvormen ontdekken en exploreren aan de hand van cultuuruitingen zoals muziek, beweging, beeld, woord en media.</p>	
<p>21 De leerlingen kunnen op het vlak van sociale vaardigheden, burgerzin en interculturaliteit:</p>	
<p>21.1 zich op een sociaal aanvaardbare wijze gedragen in de openbare ruimte;</p>	<p>FILOSOFEREN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oordelen over goed en kwaad: identiteitsontwikkeling (norm, waarde, regel, wet)
<p>21.2 op een verdraagzame manier omgaan met geschillen;</p>	<p>DUURZAAM SAMENLEVEN:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omgaan met spanning en conflict
<p>21.3 voor hen relevante elementen uit het verkeersreglement toepassen en veilig gebruik maken van eigen en openbaar vervoer;</p>	
<p>21.4 op school meewerken aan het milieuzorgsysteem voor energie, middelen, grondstoffen en verbruiksgoederen;</p>	<p>FILOSOFEREN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oordelen over goed en kwaad: keuzes uit de Duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's) • Keuzevorming: participatie
<p>21.5 elementaire democratische spelregels op schoolniveau toepassen;</p>	<p>FILOSOFEREN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Keuzevorming: participatie
<p>21.6 de basiselementen van ons democratisch bestel op lokaal politiek niveau onderscheiden;</p>	<p>FILOSOFEREN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Keuzevorming: participatie
<p>21.7 reflecteren over verschillende gezinsvormen en gezinsculturen;</p>	<p>DUURZAAM SAMENLEVEN:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Diversiteit: positief omgaan met diversiteit
<p>21.8 zich bekwaam tonen in het omgaan met verscheidenheid tussen mensen zoals verschillen in sekse, huidskleur, etniciteit, geartheid, overtuiging en levensbeschouwing en ook ziekte en handicap;</p>	<p>DUURZAAM SAMENLEVEN:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Diversiteit: positief omgaan met diversiteit • Diversiteit: antwoord bieden op discriminatie • Omgaan met spanning en conflict: handelen bij conflict: Mensenrechten
<p>21.9 een beroep doen op voor hen maatschappelijk relevante instellingen en vormen van maatschappelijke dienstverlening, op de eerste plaats hulplijnen en lagedrempelvoorzieningen in hun leefomgeving.</p>	<p>FILOSOFEREN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Keuzevorming: doelen stellen: veerkracht en kwetsbaarheid

Opmerking: de hoofdcompetentie 'Communiceren' is eveneens van toepassing op de OKAN-doelen 21.1-21.9. Deze doelen impliceren immers interactie met anderen.

DEEL C: attitudes

OKAN-doel	Burgerschapscompetenties leerpad Actief burgerschap OKAN
22* De leerlingen ontwikkelen een positieve houding om zich het Nederlands eigen te maken zodat zij zich op school en buiten de school kunnen ontplooiën en deelnemen aan het maatschappelijke leven.	Koppeling met merendeel van attitudes uit het leerpad mogelijk
23* De leerlingen ontwikkelen een positieve houding om deel te nemen aan hun nieuwe maatschappelijke context in al zijn diversiteit.	
24* De leerlingen ontwikkelen een realistisch en positief zelfbeeld.	
25* De leerlingen ontwikkelen een positief toekomstperspectief en een geloof in eigen kunnen.	